

registered tractor models including the used models the Czech manufacturer Zetor is the leader.

The largest share (30%) in the number of registered tractors in Poland is constituted by new tractors. However, there is also a small share of used tractors (including older than 25 years), which proves the presence of used tractors in the market.

Sales of tractors and machinery in Poland takes place through dealer networks, most of which are units with private capital. Service of machines is done by a licensed units usually found at points of the dealership. Parts distribution is dealt with largely by private capital companies.

Literature.

1. Pawlak J., 1997: Sytuacja maszyn rolniczych w Polsce, Przegląd Techniki Rolniczej i Leśnej nr 6
2. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa. 2008: IERiGŻ-PIB, nr 34
3. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa. 2009: IERiGŻ-PIB, nr 36
4. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa. 2010: IERiGŻ-PIB, nr 37

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У ПОСТРЕФОРМЕНІЙ ПЕРІОД

Балаш А.Я., к.е.н.,

Львівський національний аграрний університет

Особисті селянські господарства протягом багатьох десятиліть забезпечували себе продуктами харчування для власних потреб, а решту реалізовували на ринках. Земля в цих господарствах знаходилась у постійному користуванні, а одержаною продукцією їх власники розпоряджались на свій розсуд, і як результат їх розвитку, на сьогодні, ці господарства показали свою силу, досягли високоефективного використання землі.

Дослідження сільськогосподарського виробництва в особистих селянських господарствах свідчать про переваги приватної власності з метою досягнення кращих показників господарювання на землі, виходячи з обсягів виробництва та реалізації продукції заготівельним підприємствам, споживчій кооперації та на ринку.

Таким чином, особисті селянські господарства на сьогодні є стабілізуючою формою господарювання, яка стримує спад виробництва сільськогосподарської продукції у Львівській області і у

цілому в Україні, а за умов безробіття і зниження життєвого рівня селян особисті селянські господарства мають велике значення у самозабезпеченні продуктами харчування і є стабілізуючим чинником трудової зайнятості селян і соціального їх захисту в період становлення ринкових відносин, поки на селі не розвинеться виробнича й обслуговуюча інфраструктура.

Визнаючи пріоритет у майбутньому за приватними та колективними сільськогосподарськими підприємствами, ні в якому разі не слід примусовими заходами форсувати скорочення виробництва особистими селянськими господарствами, як це періодично намагалися робити за часів колгоспно-радгоспної системи, не турбуючись при цьому про подолання причин об'єктивної необхідності існування таких господарств. Процес скорочення виробництва в особистих селянських господарствах має зумовлюватись діянням об'єктивних чинників. Проте політика держави щодо цих господарств не повинна бути пасивною, споглядальною (якою вона великою мірою була в останні роки).

Сектор особистих селянських господарств зазнаватиме істотних змін, особливо це торкнеться тих з них, які приєднали до своїх земельних ділянок належні їм членам земельні частки. З часом існуюча тенденція до розширення цього сектора зміниться на тенденцію до його звуження. Певна частина з тих особистих селянських господарств, які вилучили земельні частки і господарюють самостійно, зуміють організувати ефективну господарську діяльність, розширять землекористування за рахунок оренди або купівлі земельних часток (земельних ділянок), а інші їх власники поступово перетворюються в ефективні фермерські чи приватні господарства. Ще якась частина таких особистих селянських господарств, не витримавши конкуренції із сільськогосподарськими підприємствами (включаючи фермерські господарства), стануть на шлях об'єднання зусиль з метою організації спільного господарювання, створюючи різні неформальні або й формальні (зокрема, сільськогосподарські виробничі кооперативи) об'єднання. Водночас ще якась частина особистих селянських господарств з часом перестануть існувати, передадуть свої земельні частки в оренду або продадуть і змушені будуть вирішувати проблеми власного працевлаштування у сфері сільськогосподарських підприємств або за їх межами.

Як вже зазначалось вище, особисті селянські господарства продуктивніше використовують надану їм землю, як важливий і практично незамінний виробничий ресурс та сукупний ресурсний

потенціал сільськогосподарського виробництва з метою досягнення вищих показників урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби і птиці, зменшення собівартості вироблюваної ними продукції з метою отримання максимального ефекту.

Крім цього на сьогоднішній день сукупні затрати на виробництво одиниці сільськогосподарської продукції в цілому (і в тому числі – рослинницької та тваринницької, а також їх основних видів) у особистих селянських господарствах виявились нижчими ніж у сільськогосподарських підприємствах, оскільки перші з них витрачають мало дорогих ресурсів промислового виробництва та економно їх використовують.

За своєю соціально-економічною природою товарні господарства втрачають підсобний характер і фактично являють собою особливу групу приватних селянських господарств бізнесового напрямку. Вже тепер вони мають можливість і здатні збільшувати товарність за рахунок розширення земельних наділів. Цьому сприятиме виділення останніх у натурі. Саме такі господарства можуть стати своєрідною школою для переходу в ранг повноцінних фермерів чи приватних підприємств.

На сьогоднішній день і найближчим часом особисті селянські господарства є однією з перспективних форм господарювання. Проте їх не слід вважати прогресивною формою господарювання в сільському господарстві. Їх розміри надто малі для того, щоб в них можна було реалізувати досягнення науково-технічного прогресу. Вони не потребують високої кваліфікації працівників, затрати на підвищення рівня освіти в них не окупуваються.

Проте не слід їх протиставляти великим сільськогосподарським підприємствам, які мають значні потенційні можливості ефективного розвитку, але фактично цього не сталося через наростаючий диспаритет цін не в користь сільськогосподарських підприємств. І якщо ця форма господарювання забезпечить ефективне ведення виробництва, за якого селянину буде вигідніше купувати продукцію, ніж її виробляти, то особисті селянські господарства зможуть оперативнo скорочувати виробництво, а землю передавати в оренду кращому господареві.

З метою подальшого розвитку особистих селянських господарств та підвищення ефективності виробництва у цій формі господарювання необхідно вирішити ряд питань:

Особисті селянські господарства можуть ефективно функціонувати за наявності таких умов: спеціалізуватися на

виробництві трудомістких видів продукції, де чинник концентрації не має вирішального значення; об'єднуватись між собою, створювати кооперативи; інтегруватися з фермерськими господарствами, приватними та сільськогосподарськими підприємствами колективних форм організації праці; трансформуватися у фермерські та приватні господарства. При цьому державі потрібно створити сприятливі умови для нормального функціонування товарних особистих селянських господарств. Насамперед це стосується створення мережі агрохімічного, зоотехнічного, ветеринарного й агросервісного обслуговування, консультацій з різних питань сільськогосподарського виробництва, закупівлі та реалізації продукції.

Стосовно більш віддаленої перспективи можна прогнозувати наступне: як і в усіх розвинутих країнах пріоритетне значення для України, мабуть, матиме великий підприємницький сектор. Лише він у змозі забезпечити продовольчу безпеку країни на належному рівні. Великі підприємницькі агроформування мають незаперечні переваги у виробництві тих видів продукції, в яких вирішальне значення має чинник розмірів господарства і відповідної його техніко-технологічної оснащеності, а також впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Література.

- 1.Онищенко О. Господарства населення: продуктивність, ефективність, перспектива / О. Онищенко – К. : ІЕ НАНУ, 2003 – 100 с.
- 2.Юрчишин В.В. Господарства населення: проблеми майбутнього / В.В. Юрчишин // Економіка України – 2003. – № 9. – С. 67-72.
- 3.Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: навч. посібник / За ред. В. В. Зіновчука, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковського та ін. – К. : Вища освіта, 2001. – 464 с.

АНАЛІЗ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ АГРОФОРМУВАНЬ

Демченко Т.С., аспірантка,

Уманський національний університет садівництва

Формами фінансування інноваційних проєктів агроформувань вважаються: державне (комунальне) фінансування, яке здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування за рахунок бюджетних засобів та інших джерел відповідно закону; комерційне фінансування, яке здійснюється суб'єктами господарювання за рахунок власних або позикових засобів з метою